

Kommittémotion

Motion till riksdagen 2015/16:3420

av Lars-Axel Nordell m.fl. (KD)

med anledning av skr. 2015/16:169 Giftfri vardag

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vässa EU:s miljögaranti och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en offentlig aktör som bedriver verksamhet för barn ska ha rätt att själv ange vilka miljö- och hälsokrav som ska gälla, såvida motparten inte kan bevisa att kraven är obefogade, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rättslig reglering av nanomaterial inom EU och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbjuda alla former av bisfenoler och tillkännager detta för regeringen.

Vässa miljögarantin

Kristdemokraterna vill att EU:s regelverk ska ge enskilda länder större möjligheter att införa strängare regler av miljöskäl i syfte att gå före i miljöpolitiken. Det ska vara möjligt för en medlemsstat att bestämma att konsumenterna ska kunna lita på att den barnmat som köps i affären inte innehåller gifter.

Den möjlighet som idag finns, för ett enskilt EU-land, är den så kallade miljögarantin, som återfinns i artikel 114 i Lissabonfördraget. Miljögarantin ger en möjlighet för ett EU-land att behålla eller införa hårdare krav än vad den gemensamma miljölagstiftningen kräver. Det är EU-kommissionen som avgör om lagstiftningen ska tillåtas. I kommissionens bedömning ingår att avgöra huruvida lagen utgör ett dolt handelshinder eller bryter mot den inre marknaden på annat sätt. Idag krävs det att

medlemsstaten i fråga har särskilda förhållanden som motiverar strängare regler än de gemensamma reglerna.

I praktiken tolkar EU-kommissionen och EU-domstolen miljögarantin mycket strikt. Exempelvis har man tvingat Danmark att ta bort förbud mot de hälsofarliga tillsatserna nitrit, nitrat och sulfid i korv. Kristdemokraterna anser att en högre politisk ambition att skydda miljön eller människors hälsa i sig bör vara skäl för att godkänna strängare regler i ett medlemsland. Därför behövs en revidering av artikel 114 så att det framgår att en högre miljöambition i sig ska vara tillräckligt för att införa eller behålla strängare miljöregler i ett EU-land. Detta bör ges regeringen till känna.

Ett område där det kan vara aktuellt att skärpa reglerna är användningen av bly i produkter som riktar sig till barn. Kemikalieinspektionen har funnit i analyser av bland annat elektroniska leksaker att många innehöll höga blyhalter. Under år 2013 visade färsklaboratorieanalyser på höga halter av tungmetaller i barngröt och välling. För en av de testade grötprodukterna räckte det med tre portioner om dagen för att komma upp i blynivåer som kan påverka hjärnans utveckling hos ett barn.

Särskild hänsyn till barnen

Vi vet att yngre människor i Västeuropa idag bär på en större andel giftiga kemikalier i blodet än vad deras föräldrageneration gör. Bland de ökande folkhälsoproblem som misstänks kunna kopplas till kemikalierna finns bland annat allergier, autism, depression, diabetes, fertilitetsproblem, fetma, hyperaktivitet och psykisk ohälsa. Våra barn är extra känsliga för kemikalier och därför ska de politiska besluten ta hänsyn till detta och syfta till att skydda barn och unga. Bärande principer för oss när det kommer till politiska ställningstaganden i dessa frågor är dels försiktighetsprincipen, dels att vi har ett ansvar att motverka oansvarig hushållning med jordens resurser.

En studie från SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut visar att förekomsten av PGE, propylenglykol och glykoletrar, i sovrumsluften ökar risken för astma, hörsnuva och eksem hos barn. Risken ökade med upp till 180 procent enligt studien. Det visade sig även att en högre koncentration av PGE i inomhusluften var kopplad till att barnen hade antikroppar (immunglobulin klass E, IgE) mot vanliga allergener såsom katt, hund, pollen med mera. Forskarnas analyser visade också att användning av vattenbaserade färger i bostaden samt vattenbaserade rengöringsmedel var kopplat till en högre halt av PGE i sovrumsluften. Sedan tidigare är det visat att ftalater från mjukgjord PVC kan kopplas till allergisk sjukdom hos barn.

Det är redan idag möjligt för en fristående huvudman att driva dagis eller skola med giftfri profil. Detta bör vara möjligt även för en offentlig huvudman. Den fria

rörligheten står inte och faller med privata aktörers frihet och bör därför inte heller stå och falla med offentliga utförarens frihet i detta fall. Kristdemokraterna föreslår därför att när en offentlig aktör som bedriver verksamhet för barn gör en upphandling ska den ha rätt att själv ange vilka miljö- och hälsokrav som ska gälla, såvida motparten inte kan bevisa att kraven är obefogade. Detta skulle gälla allt ifrån leksaker och nappflaskor till mat och dryck som i första hand konsumeras av barn i verksamheterna. Detta bör ges regeringen till känna.

De insatser som görs av Kemikalieinspektionen, Kammarkollegiet med flera aktörer, och som nämns i skrivelsen, är mycket välkomna. I kommunerna runt om i vårt land finns ett stort engagemang för att fasa ut giftiga ämnen ur barnens vardag.

Nanomaterial

Nanopartiklar har många användningsområden men vi vet fortfarande lite om hur människa och miljö utsätts för materialet vars risk, spridning och exponering inte är tillräckligt känd. Den lagstiftning som finns är undermålig. I Reachlagstiftningen finns en gräns som säger att all import eller tillverkning av kemiska ämnen över ett ton per år och tillverkare måste registreras. Eftersom nanomaterial ofta används eller importeras i mycket små mängder riskerar de att falla under strecket för detta krav, vilket gör att den nuvarande lagstiftningen inte helt kan generera den information som behövs för att bedöma risker och vid behov vidta åtgärder.

Kristdemokraterna delar regeringens bedömning att det finns ett stort behov av att anpassa lagstiftningen inom EU och säkerställa att etappmålet om nanopartiklar och nanomaterial uppnås. Det är därför bekymmersamt att kommissionen inte föreslagit några ändringar i den riktningen.

EU-kommissionen anser att Reach är rätt forum för att hantera risker med nano och att det räcker med att ändra i bilagor och vägledningsdokument för att Reach fullt ut ska vara bli tillämpligt på nanomaterial. Kristdemokraterna anser att Kommissionen även ska utreda andra sätt att garantera en säker hantering av nanomaterial, exempelvis en kompletterande lagstiftning för nano. Regeringen bör verka för detta inom EU. Detta bör ges regeringen till känna.

Sverige ska gå före

Utifrån gällande EU-regler är det angeläget att Sverige utnyttjar de möjligheter som finns att vara en föregångare på miljöområdet, när detta behövs för att värna svensk miljö eller svenska invånares hälsa. Kristdemokraterna delar regeringens uppfattning att

Sverige ska kunna gå före med miljölagstiftning när EU-nivån inte är en framkomlig väg.

Förbjud alla bisfenoler

I den tidigare alliansregeringen var Kristdemokraterna pådrivande för att fasa ut bisfenoler. Sedan den första mars 2011 är det inte längre tillåtet att tillverka nappflaskor med bisfenol A och sedan den 1 juni 2011 är det inte längre tillåtet att sälja nappflaskor med bisfenol A i butiker inom EU. Från den 1 juli 2013 gäller förbud mot all användning av bisfenol A i barnmatsförpackningar. Även andra typer av bisfenoler är dock skadliga. Det är därför dags att gå vidare och förbjuda alla former av bisfenoler. Detta bör ges regeringen till känna.

Lars-Axel Nordell (KD)

Magnus Oscarsson (KD)

Annika Eclund (KD)

Larry Söder (KD)

Emma Henriksson (KD)